

5- Mavzu: Taqdimotlar tuzish va ular bilan ishlash texnologiyalari Reja

5.1. Taqdimot redaktorlari asosiy tushunchasi va ishlash prinsiplari. Microsoft PowerPoint, Google Slides Prezi, Apple Keynote, Libre Office Impres redaktorlarining tahlili.

5.2. Axborotlar taqdimotini shakllantirish texnologiyasi. Konstruktorlar, mакetlar va shablonlardan taqdimot yaratishda optimal foydalanish.

5.3. Taqdimotlarga grafiklar, obyektlar joylashtirish. Taqdimotni jixozlash va boshqarish. Animatsion jarayonlarni tashkil etish va o'rnatish. Taqdimotlarni sozlash va namoyish etish bilan ishlash tenologiyalari

5.1. Taqdimot redaktorlari asosiy tushunchasi va ishlash prinsiplari. Microsoft PowerPoint, Google Slides Prezi, Apple Keynote, Libre Office Impres redaktorlarining tahlili.

Taqdimot (inglizcha presentation so'zidan olingan) – audiovizual vositalardan foydalanib ko'rgazmali shaklda ma'lumot taqdim etish shakli. Taqdimot yagona manbara umumlashgan kompyuter animatsiyasi, grafika, video, musiqa va ovozni o'zida mujassam etadi. Odatda taqdimot ma'lumotni qulay qabul qilish uchun syujet, ssenariy va strukturaga ega bo'ladi.

Taqdimotlar so'z bilan ifoda qilish qiyin bo'lgan jarayonlarni tez, aniq va tushunarli bo'lishi,

axborotni qabul qilishda turli xil ko'rinishlarda aks etirilishi o'qituvchiga darsni tashkillashtirish va faol bo'lishida ko'makchi vositasini o'taydi.

Multimediali taqdimot – bugungi kunda axborot taqdim etishning yagona va eng zamонавија

shakli hisoblanadi. Bu matnli ma'lumotlar, rasmlar, slayd-shou, direktor jo'rлидаги овоҳ билан boyitilgan, videoparcha va animatsiya, uch o'lchamli grafika tarzidagi dasturiy ta'minot bo'lishi mumkin. Taqdimotning ma'lumot taqdim etishning boshqa shakllaridan asosiy farqi ularning mazmunan boyitilganligi va interfaolligidir, ya'ni belgilangan shaklda o'zgarishga moyilligi va foydalanuvchi faoliyatiga munosabatini bildirishidir.

Ma'lumki, inson ma'lumotning ko'p qismini ko'rish (~80%) va eshitish (~15%) organlari orqali qabul qiladi (bu avvaldan aniqlangan va kino hamda televidenieda undan samarali foydalaniladi). Multimediali texnologiyalar ushbu muhim sezgi organlarining bir vaqtida ishlashiga yordam beradi. Dinamik vizual ketma-ketlik (slayd-shou, animatsiya, video)ni ovozli tarzda namoyish etish orqali insonlarning e'tiborini ko'proq jalb qilamiz. Shundan kelib chiqib, multimediali texnologiyalar axborotni maksimal samarali tarzda taqdim etishga imkon beradi.

Multimediali taqdimot ma'lumotni to'g'ridan to'g'ri qabul qilishni ta'minlaydi. Foydalanuvchi taqdim etilayotgan barcha ma'lumotlarni ko'radi va o'zini qiziqtirgan qismlaridan foydalana oladi. Ma'lumotni qabul qilish katta mehnat va vaqt talab qilmaydi. Ma'lumot taqdim etishning boshqa shakllaridan farqli ravishda multimediali taqdimot bir necha o'n minglab sahifa matn, minglab rasm va tasvirlar, bir necha soatga cho'ziladigan audio va video yozuvlar, animatsiya va uch o'lchamli grafikalarni o'z ichiga olgan bo'lishiga qaramay, ko'paytirish xarajatlarining kamligini va saqlash muddatining uzoqligini ta'minlaydi. **Taqdimot turlari:**

Chiziqli taqdimot – murakkab grafika, videoqo'yilma, ovoz jo'rлидаги va navigatsiya

tizimiga ega bo‘lmagan dinamik rolik. Chiziqli taqdimotlar mo‘ljallanishiga ko‘ra shartli ravishda quyidagi shakllarga bo‘linadi: stend shaklidagi multimedia taqdimoti; elektron doklad yoki jo‘rlikdagi taqdimot; sales-taqdimot; promo-rolik; intro-rolik; ekran himoya lavhalari (ScreenSavers).

Interfaol taqdimot – ierarxik tamoyillar bo‘yicha tuzilmaga keltirilgan va maxsus foydalanuvchi interfeysi orqali boshqariladigan multimediali komponentlar to‘plami. Foydalanish maqsadidan kelib chiqib, interfaol taqdimotlar shartli ravishda quyidagi turlarga bo‘linadi:

korporativ multimediali

taqdimot; multimediali katalog;

mahsulot taqdimoti; o‘rgatuvchi

yoki test dasturi;

erkin foydalanishga ruxsat berilgan kompyuterlar uchun multimedia qobig‘i;

elektron nashr yoki multimedali kitob.

Axborot taqdim etishning eng samarali vositalaridan biri taqdimotlarni kompyuterlarda ishlab chiqishning eng ko‘p tarqalgandir. Darslarni tashkilashtirish, ko‘rgazmali, samarali bo‘lishda taqdimotlardan foydalanmasdan erishish qiyin. Taqdimotning samarali bo‘lishi nafaqat ilg‘or goyalaringizga balki taqdimotning ko‘rinishiga ham bogliq boladi.

Tinglovchilar bilan vizual aloqa o‘rnatishda taqdimotning tashqi ko‘rinish muhim ahamiyat kasb etadi.

O‘quv taqdimotiga qo‘yilgan talablar.

Dars jarayonida taqdimotlar ko‘rgazmali qo‘llanma sifatida foydalilanadi. Taqdimotga qo‘yilgan asosiy talablarni ko‘rib chiqamiz.

Multimediyali taqdimot mazmuniga qo‘yilgan talablar:

taqdimot mazmuni darsning maqsadi va vazifalariga mos kelishi; qabul qilingan imlo, tinish belgilari, qisqatirish va matnni kiritish qoidalariga amal qilish; ma’lumotlarni taqdim etishda aniq va ishonchli faktlarga asoslangan bo‘lishi va bu borada xatolarga yo‘l qo‘ymaslik; slayddagi matnni qisqa va aniq bo‘lishi; slayddagi har bir matnli ma’limot qismi mazmuni mantiqan tugallangan bo‘lishi; bayoning qisqaligi va matnning axboriyligining yuqoriligi;

ma’lumotning slaydda joylashuvi (ma’lumtolarning gorizatal

joylashishi afzaldir, ma’lumotlarning muhim qismi slaydning o‘rtal qismida joylashuvi muhim; agar slaydda surat bo‘lsa u holda matn uning pastki qismida joylashish maql bo‘ladi, matn chekka qismlarini tekislash zarur) ma’lumotni jalb qiluvchi va o‘zgacha bo‘lishi o‘quvchi e’tiborini tortadi.

Taqdimotning ko‘rinishi va ovoz effektlariga qo‘yilgan talablar:

tasvirlarning optimal ko‘rinishlarini

tanlash; taqdimot mazmuniga tasvirlarni

mos kelishi; tasvirlarni o‘quvchilar

yoshiga mos kelishi;

tasvirning sifatli bo‘lishi (slayd foniga nisbatan tasvirning yorqinligi; tasvirlardagi keraksiz

elementllarning bo‘lmasligi; tasvirning yorqin va mos bo‘lishi; fayllar formatining bir xil bo‘lish) ovozning bir qator sifatlari (musiqaning sifatli bo‘lishi, tashqi shovqinlarning bo‘lmasligi); qo‘llanilayotga grafik ob’yeklärning asosli va maqsadga muvofiq bo‘lishi; **Matnga qo‘yilgan talablar:**

taqdimot slaydidagi fonga nisbatan matnning o‘qish imkoniyatining yuqori bo‘lishi (matnni fonda aniq k’orinishi, matn va foning uchun bir biridan farq qiladigan rangda bo‘lishi); harflarning o‘lchami o‘quvchi yosh xususiyalarini hisobga olgan holda bo‘lish 24punkt dan kam bo‘lmasligi kerak; matn Shriftlarini o‘qilishi oson qilib qo‘llash va 3 xil Shrift variantidan ko‘p bo‘lmasligi lozim;

Qator uzunligi 36 belgidan oshmasligi;

Matnlarning tagiga chizish holati faqat gipermurojaatlarda bo‘lishi.

Dizayndagi talablar:

Taqdimotlar uchun yagona dezaynni qo‘llash;

Taqdimotning bezash uslubi (grafik, ovoz, animasiya) taqdimot mazmuniga mos bo‘lishi . slayd fonini bezashda psixologik jihatdan badastur va qulay bo‘lishini ta’minlash;

slayd foni orqada joylashgan bo‘lishi lozim: slaydda joylashgan ma’lumotni ajratib, yaqqol va alohida ko‘rsatishi, uni to‘sib qo‘ymasligi zarur; bir slaydda uchtadan ortiq ranglardan foydalanmaslik (birinchisi fon uchun, ikkinchisi sarlovha uchun, uchunchisi matn uchun) tanlanayotga shablonlarning mavzuga mos kelishi (ba’zan esa neytral bo‘lish mumkin); animasion effektlardan maqsadli foydalanish.

Taqdimotlar so‘z bilan ifoda qilish qiyin bo‘lgan jarayonlarni tez, aniq va tushunarli bo‘lishi,

axborotni qabul qilishda turli xil ko‘rinishlarda aks ettirilishi o‘qituvchiga darsni tashkillashtirish va faol bo‘lishida ko‘makchi vositasini o‘taydi.

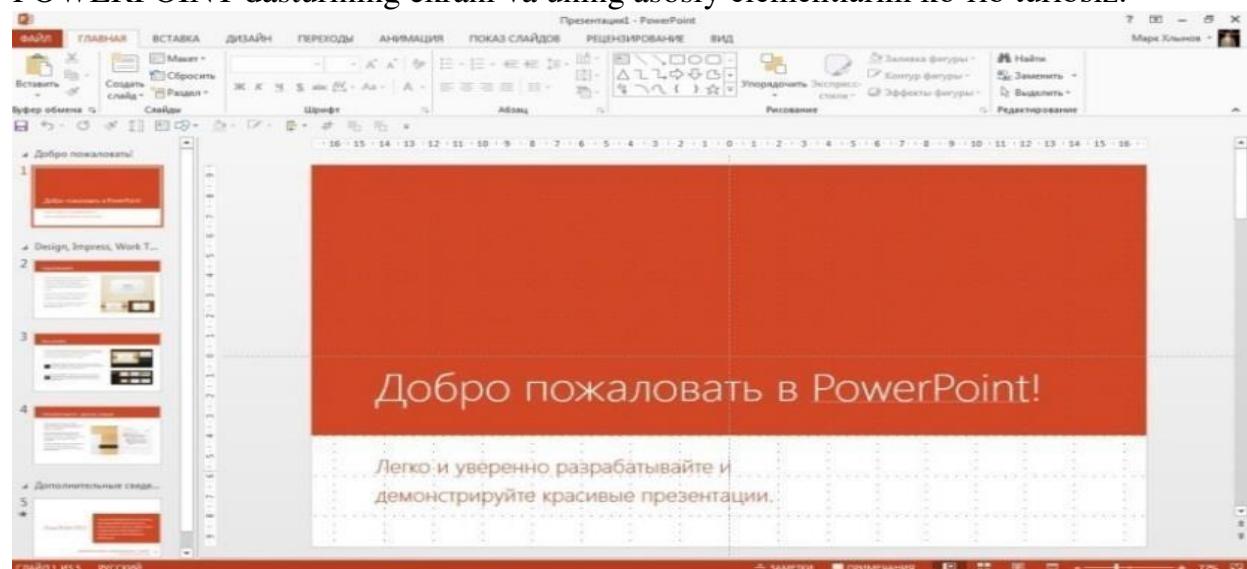
Taqdimotlarni ishlab chiqishning turlari va vositalari juda ko‘p bo‘lib, bugungi kunda taqdimot yaratishning yangi –yangi zamонавиъ vositalari, turlari va ko‘rinishlari taqdim etib borilmoqda.

Taqdimot yaratishning bir necha dasturlari bilan tanishtiramiz.

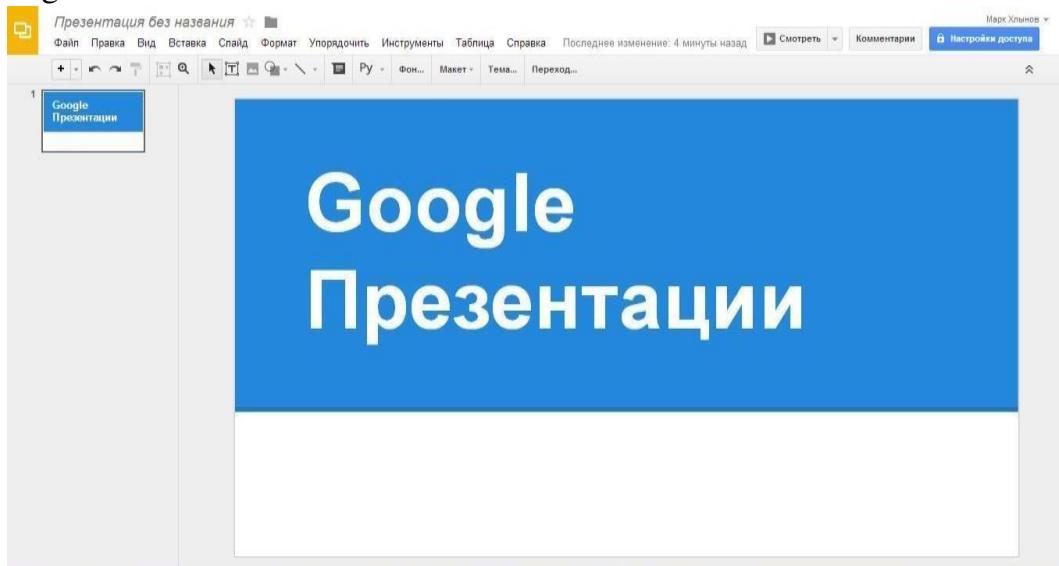
PowerPoint

PowerPoint taqdimoti grafikli dasturlar sirasiga kiradi. Bunday dasturlar o‘zida matnlar, rasmlar, sxemalar, grafiklar, animatsion effektlar, ovoz, videokliplar va hokazolardan iborat slaydlar hosil qilish imkonini beradi.

Slaydlar ketma-ketligidan hosil bo‘lgan taqdimotni kompyuter ekranida, videomonitorlar va katta ekranlarda namoyish qilish mumkin. Taqdimot yaratish – bu slaydlar ketma-ketligini qurish va bezagini berishdir. Quyidagi rasmda siz POWERPOINT dasturining ekrani va uning asosiy elementlarini ko‘rib turibsiz:

Google Prezentatsii

Google Diskda bepul virtual ofis taqdimotni ishlab chiqish imkoniyatiga ega. Google Diskda taqdimotlarni ishlab chiqish Power Point dasturidek bo‘lib, onlayn tarzda ko‘pgina vido o‘zgarishlar ega interfeyz bir oz qisqartirilgandir. Bunda Power Point dasturining onlayn versiyasidan ko‘proq imkoniyatlariga egadir.

Taqdimotni tekin ofis Google diskda ham yaratish mumkin. Google diskda taqdimot yaratish Power Point dasturida taqdimot yaratish bilan bir-hil, lekin Google diskda onlayn tarzda yaratiladi va vide o‘zgarishlar bilan farq qiladi. Power POintning funksiyalaridan tubdan farq qiladi. Agar sizda litsensiyali Power Point 2013 bo‘lsa, siz bilasizki boshqa hujjatlar bilan hamkorlikda ishlash mumkin va Google diskda ham boshqa hujjatlar bilan hamkorlikda ishlash oson va funksiyalari mavjud.

Google taqdimot tekin va chegarasiz imkoniyatlarga ega, lekin foydalanuvchi taqdimot yaratishda bazaviy topshiriqlarni hal qiladi.

Prezi dasturi imkoniyatlari. Prezi.com da ro‘yxatdan o‘tish. Prezi dasturida yangi taqdimot yaratish. Taqdimotga ob’ektlarni joylashtirish

Flesh taqdimotlarning zamonaviy vositalaridan biri bu - Prezi dasturidir. Prezi dasturining

o‘ziga xosligi shundan iborat-ki, bu dasturda taqdimotlar ketma-ket namoyish etiladi.

Power Point bilan Prezi dasturlari orasidagi eng katta farq shundaki, Prezi asosan linyali formatga urg‘u beradi. Prezi g‘oya, fikr va rejalar tarmog‘ini qurush uchun ishlatiladi.

ZUI – (zooming user interface) ob’yektivdagi suratni foydalanuvchilarga yaqinlashtirib yoki uzoqlashtirib ko’rsatadi. ZUI foydalanuvchilarga turli xil hujjatlarni o’zaro, to’gridan to’g’ri ko’rib, o’rganib chiqishga imkon beradi.

Umuman olganda, Prezi Windows operatsion tizimida ishlash uchun mo’ljallangan dastur. Prezi murakkab taqdimot yaratishda Adobe Flashning oxirgi versiyalaridan foydalanadi. Prezi dasturining uchta shakli mavjud:

- Prezi public
- Prezi enjoy
- Prezi pro.

Prezi public barcha foydalanuvchilar uchun bepul bo’lsa, Prezi pro va Prezi enjoy esa ma’lum

bir to’lovlarni talab qiladi.

Canvas – (“mustahkam va dag‘al mato” ma’nosini anglatadi) prezentatsiya tayyorlash uchun maydon. Prezi ZUI texnologiyasidan foydalanganligi sababli har qanday berilgan canvas, ya’ni maydon ko’rinib turgan hududiga nisbatan kattaroq bo’ladi. ZUI texnologiyasi foydalanuvchilarga maydon bo’ylab erkin harakatlanish va ma’lumot qo’shish imkonyatlarini beradi.

Prezi dasturi kompyuter kabi, planshet, mobil telefonlarda ham ishlaydi. Dasturni oson va qulay shaklda o’rganish mumkin. Zoom yordamida Prezi taqdimoti slaydma-slayd ko’chmaydi, balki yangi joyga izma-iz keladigan yo’lak (Pathwaypoint) dan foydalanib yaqinlashtiriladi.

Prezi – onlayn chiroqli taqdimotlar yaratishga moljallangan ilovalar. Bunda chiziqli bo’lmagan taqdimotlar tayyorланади, xohlagan bir fragmentni kattalashtirish va kichiklashtirish mumkin.

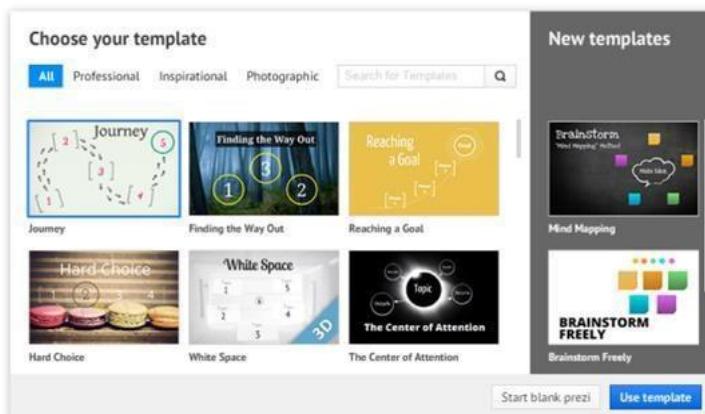
Prezi dasturi Zui Labs kompaniyasi tomonidan ishlab chiqilgan, 2008 yil 15 dekabrda servis

ishga tushirilgan.

Dasturda ishlashdan avval tayyor taqdimotlarning namunasini ko’rib chiqish mumkin.

//prezi.com saytida ro’yxatdan o’tish oddiy bo’lib, avvalo dastur versiyasi tanlanadi, so’ng ro’yxat shakli to’ldiriladi. Shaklni to’ldirishda elektron manzilni kiritish talab etiladi.

Yangi taqdimotni yaratish uchun **New Prezi** tanlanadi. Shundan so’ng bir necha shablonlardan iborat yangi oyna paydo bo’ladi. Toza varaqda ish boshlash uchun **Start blank prez** varianti tanlanadi.

Taqdimot shablonini tanlash muloqot oynasi

Taqdimot uchun shablonlarni tanlash orqali taqdimot asosi quriladi va u kerakli ma’lumotlar bilan to’ldiriladi. Buning uchun taqdimot muharriridan foydalaniladi. Ish

stoli elementlarini sichqoncha tugmasini bosish orqali tanlash mumkin. Demak, shablondagi barcha elementlarni, sarlavha, matn, rasmlarni tahrirlash va o‘zgartirish mumkin.

Prezi taqdimoti muharriri oynasi

Taqdimot bilan ishlaganda zarur bo‘ladigan asosiy uskunalar oynaning yuqori qismida joylashgan va ular uchta menuy guruhi bo‘lingan:

- **Frames and Arrows:** formaning turli sohalarini belgilash va taqdimotga yangi slayd ko‘rinishlarini qo‘shish.
  - **Insert:** kerakli ma’lumotlarni taqdim etish uchun tasvirlar, video va boshqa fayllarni qo‘shish. KlipArt galeriyasidan foydalanish mumkin. Taqdimotga musiqa jo‘rligini ham joylashtirish mumkin.
  - **Theme:** taqdimot ko‘rinishini sozlash mumkin. Ushbu menuy yordamida xohlagan vaqtida boshqa mavzuni tanlash imkoniyati mavjud. Taqdimotni jihozlash yoki biror bir element rangini o‘zgartirish orqali amalga oshirish mumkin.

Ishni xohlagan bosqichida taqdimotni qanday namoyish etilishini ko‘rish mumkin, buning uchun oynaning chap tomonida joylashgan Present tugmasini tanlash orqali bajariladi. Prezi servis bo‘lsada loyihani avtomatik saqlash imkoniyati mavjud, shunday bo‘lsada muharrirdan chiqib ketish oldidan quyidagi tugmani bosish lozim bo‘ladi.

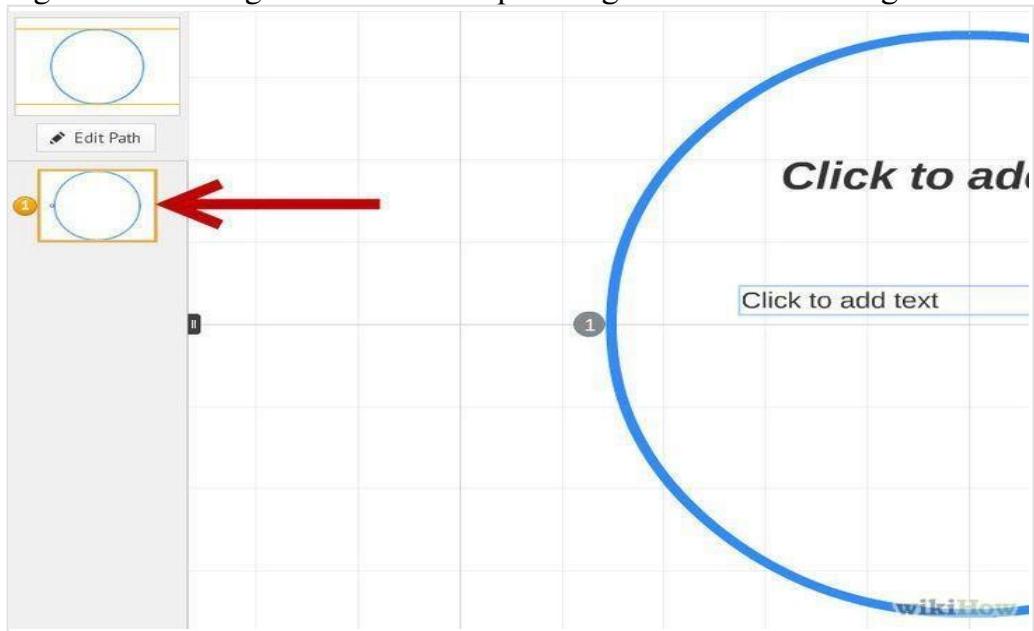

Taqdimotni saqlash muloqot oynasi

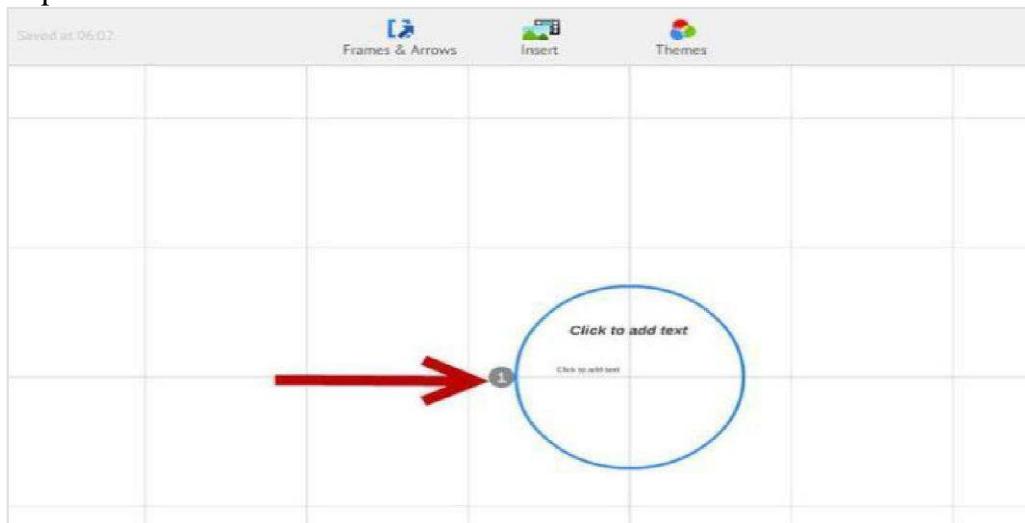
Hujjatni saqlash uchun birinchidan sahfani istagan usulda ko‘rish mumkin. Ikkinchidan, taqdimotni onlayn shaklida ishga tushirish mumkin. Hujjatni PDF formatda ham saqlash mumkin.

Yana bir saqlash usuli bu, taqdimotni kompyuterda avtonom ko‘rinishda saqlash.

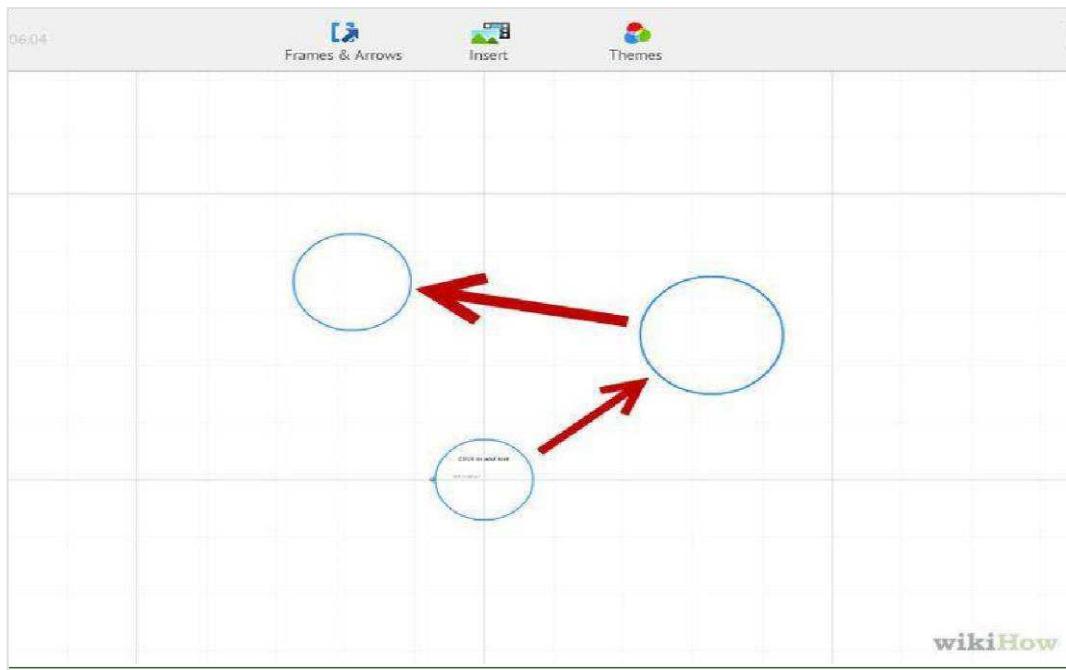
Prezi dasturini ishga tushiring. Sahifaning yuqori qismdagи «Create» tugmasini tanlang. «Your Prezis» qatoridagi «+New Prezi» tugmasini tanlang.

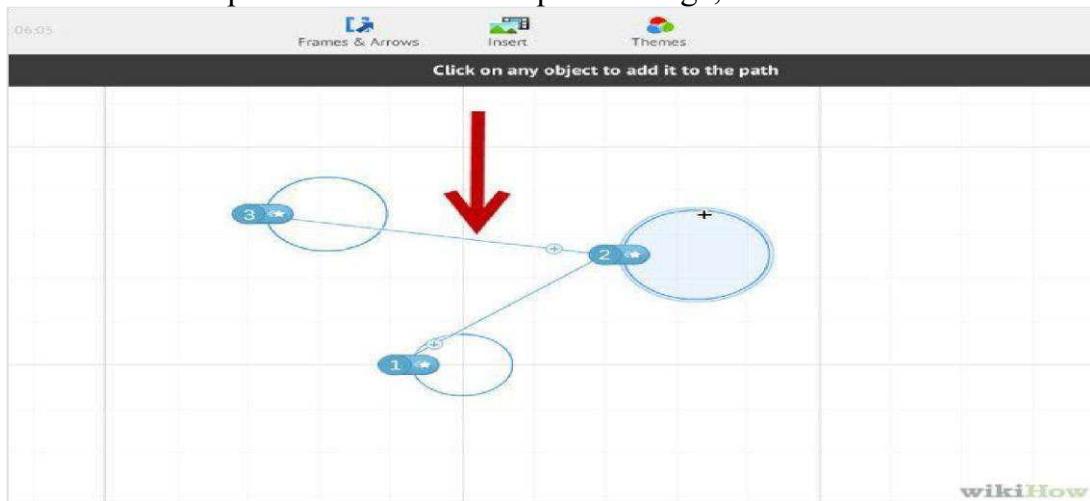
Taqdimot uchun eskiz tanlanadi. Ish sohasiga xohlagan kadrlarni joylashtirng. Prezi uchun dizayn tanlanadi. Taqdimot yaratishda yaxshi natijaga erishish uchun taqdimotni oldindan ko‘rish effektini tashkil etish lozim.

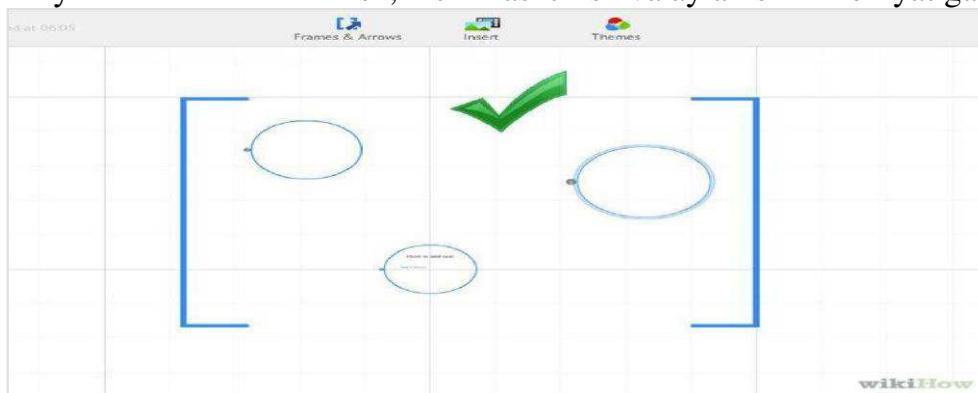
Taqdimot asosi uchun tayanch nuqtalar tanlab joylashtiriladi. Bu nuqtalar – kordinatsion nuqtalar deb tasavvur qilinadi, har bir kadrni yaratganda shu nuqtalarga tayanib ish tutiladi.

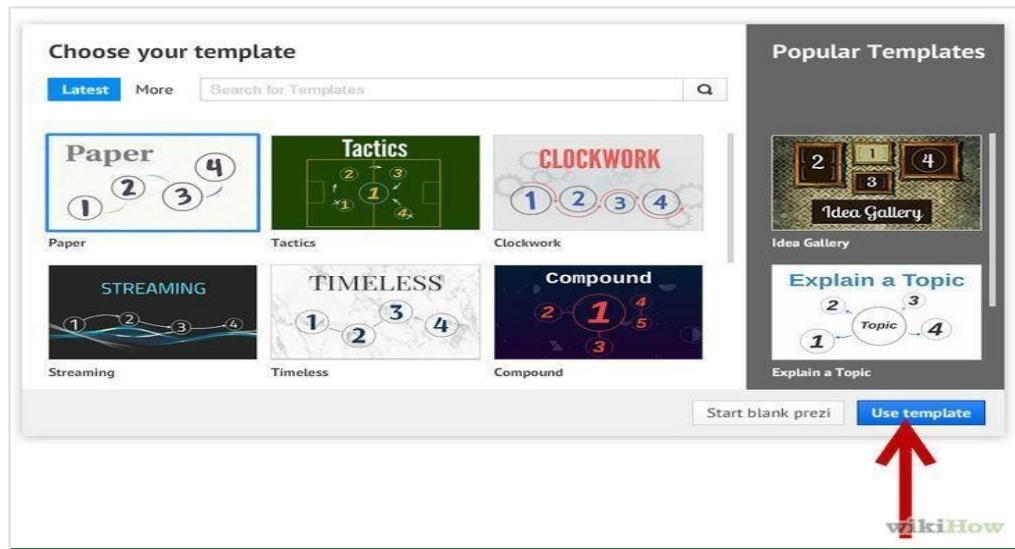

Prezi dasturida taqdimot yo‘nalishli tarzda beriladi. Yo‘nalishda taqdimot bir kadr dan ikkinchi kadrga o‘tishi ta’milnaniadi.
Yo‘nalish chiziqli ketma–ket harakat qilish o‘rniga, har xil tartibda harakatlanadi.

Taqdimot rejalshtirilgan vaqtda kamera eskiz bo‘ylab harakatlanadi. Prezi ob’yektlarni kattalashitirish, kichiklashtirish va aylanish imkoniyatiga ega.

1. Prezi dasturining turlari haqida ma’kumot bering
2. Canvas nima?
3. Prezi dasturining shablonlari to‘g‘risida ma’lumot bering
4. Prezi taqdimoti muharriri oynasi to‘g‘risida ma’lumot bering

5.2. Axborotlar taqdimotini shakllantirish texnologiyasi. Konstruktorlar, maketlar va shablonlardan taqdimot yaratishda optimal foydalanish.

PowerPoint oynasining tuzilishi va interfeysi

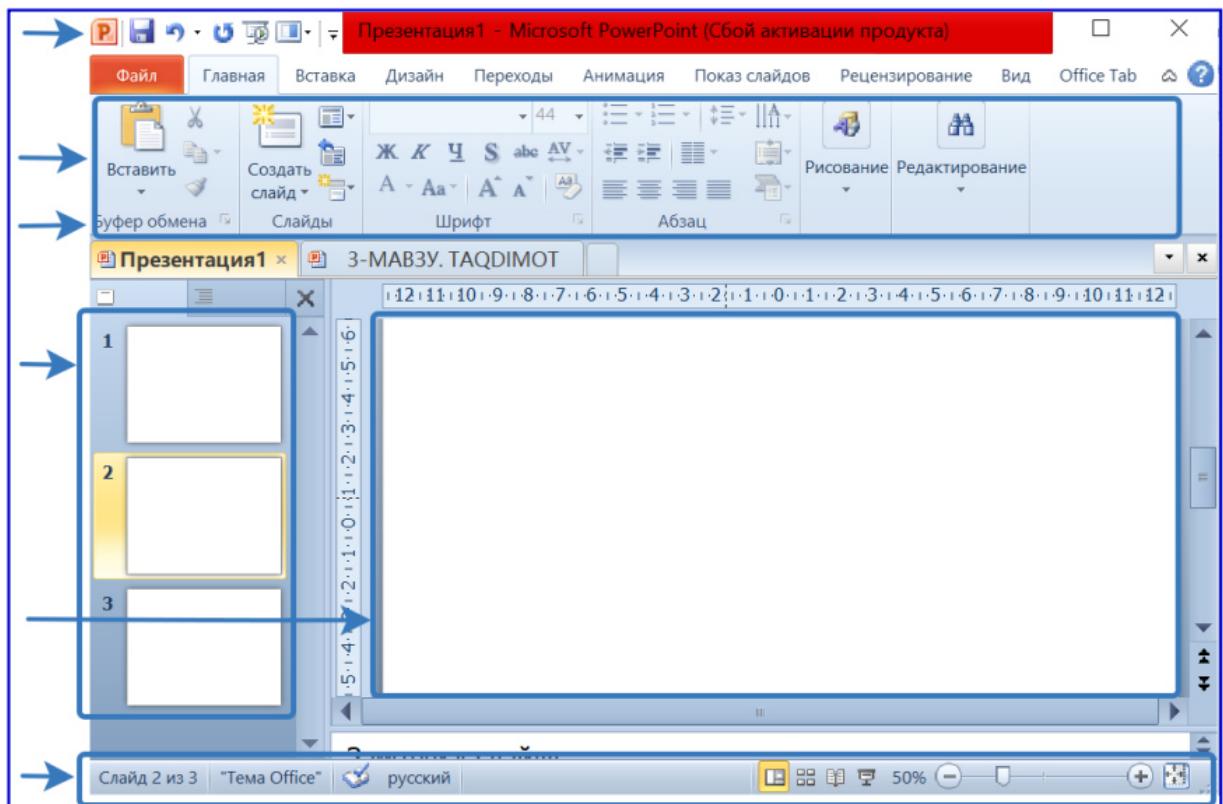
Microsoft Officeni Microsoft PowerPoint taqdimotlar tayyorlash ilovasi. Taqdimot matnli, jadvali, diagrammali, tovushli, tasvirli kabi axborotlarni taqdim qiladi. Mohiyatan **PowerPoint** taqdimoti - slayd shou hisoblanadi.

Slayd – taqdimot ilovasini ish sohasi, sahifasi

Animatsiya deganda taqdimot paytida ekrandagi ob’ektlarning har xil ko‘rinishdagi harakatlari tushuniladi.

Animatsiya taqdimotni dinamikli, unda taqdim qilinadigan axborotlarni ko‘proq eslab qolish imkoniyatini beradi.

Slaydlar nomoyishini ketma-ketligida yoki slaydlardagi axborotlarini taqdim qilinishida kiruvchi va chiquvchi **animatsiya effektlarini** qo’llash yuqori samara beradi.

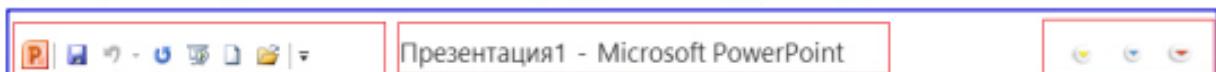
Animatsiya slayddagi matnga, figuraga, jadvalga, diagrammaga, istalgan ob'ektga o'rnatilishi mumkin va bunday ob'ektlar animatsiyalashtirilgan ob'ektlar deyiladi.

Ilova oynasi yuklash. Пуск ▶ Программы ▶ MicrosoftOffice ▶ PowerPoint 2010

PowerPoint 2010 oynasini tuzilishi va interfeysi

Ilova oynasi quyidagi tarkibiy qismlarga ega:

1. Sarlavha satri: 1) Tez murojaat qilish paneli (**Панель быстрого доступа**);
2) Taqdimot xujjati va ilova nomi; 3) Oynani boshqarish tugmalaridan iborat.

Yangi tuziladigan xujjatlarga **Презентация1**; **Презентация 2**; ... nomlar avtomatik tarzda beriladi. Taqdimot fayli ***.pptx** kengaytma nomga ega bo‘ladi.

Masalan, **Abdullaev O.209-g.Laboratoriya 4.pptx**,

Презентация10.pptx,

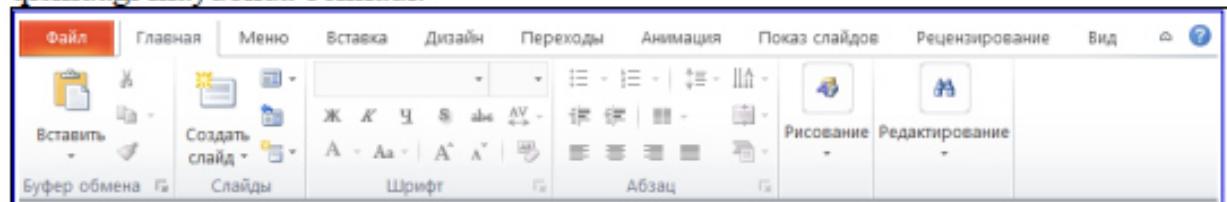
Veterinariya.pptx

2. PowerPoint ning Lenta satri: **Главная** (Asosiy), **Вставка** (Qo‘yish, O‘matish), **Дизайн**, **Переходы** (O‘tishlar), **Анимация**, **Показ слайдов** (Slaydlar namoyishi), **Рецензирование** (Tahrirlar), **Вид** (Ko‘rimish) vkladkalaridan iborat.

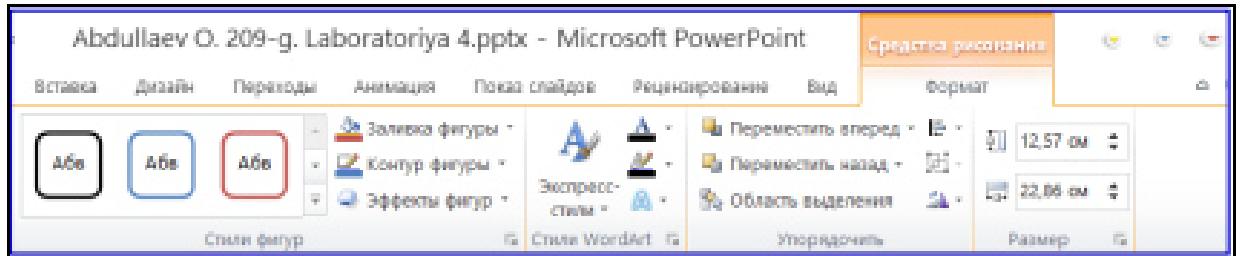

3. Вкладкаль buyruqlari maydoni. Sichqoncha bilan kerakli vkladka masalan, **Главная** tanlansa u faollashadi unga mansub buyruqlar lentani quyi qismdagi maydonda ochiladi.

Лента satridagi **Развернуть ленту** -Lentani ochish, **Свернуть ленту**- Lentani yig‘ish tugmalari joylashtirilgan.

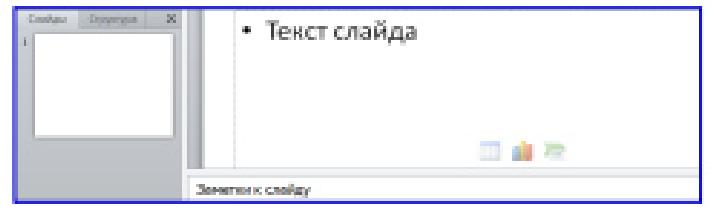
Microsoft Officeni boshqa ilovalarida bo‘lgani singari, **PowerPoint 2010** taqdimot ilovasida *kontekst varaqasi* atamasi kiritiladi. Ilova slaydlarida jadvallar, rasmlar, tasvirlar, figuralar kabi obyektlar bilan ishlayotgan vaqtida varaqalar satrida **Формат** nomi bilan kontekst varaqalar qo‘shiladi. Masalan, **Формат: Средства рисования** (Format: Chizish vositalari) kabi.

Tegishli kontekst varaqasi faollashtirilsa unga joylashtirilgan buyruqlar lenta sathida ochiladi.

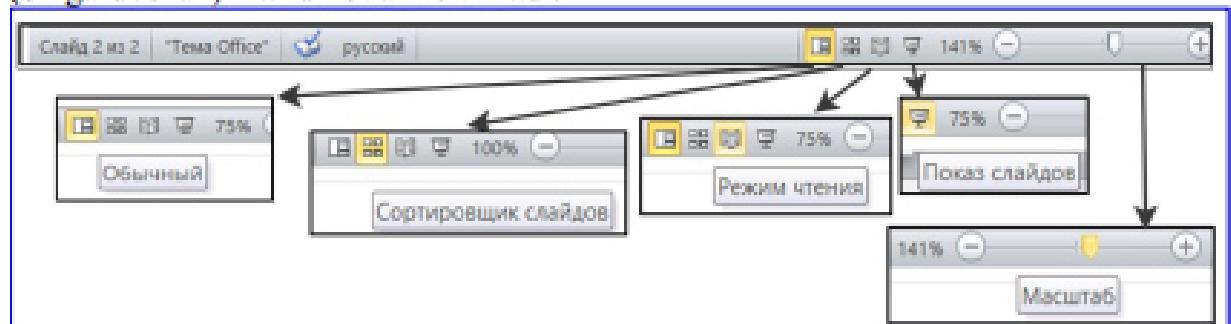
4. Навигациялар панели. Ish oynasini chap tomonidagi panelda **Слайды** (Slaydlar) va **Структура** (tarkibli) vkladkalari joylashtirilgan. **Слайдыда** slaydlar kichik minatyura ko'trimishda joylashtirilib va u bilan: slayd qo'shish, kesib olish, o'chirish, musxalash va boshqa shu kabi amallar bajariladi.

5. Тақдимотning асосијаш maydoni-sohasi unda taqdimot slaydlari bilan ishlash amalgaga oshiriladi. Ish oynasining quyi qismida joylashgan **Заметку к слайду** (Slaydga yozuvlar) panelida slaydlarga oid eslatmalar, izohlar yoziladi.

Taqdimotni ish maydonida, lineyka-chizg'ich, gorizontal va vertikal prokurutka tugmalari.

6. Holatlar satri. U **PowerPoint 2010** oynasini quyi qismida joylashgan. Bu satrda slaydlar soni, tanlangan taqdimot shablonini turi (masalan "Тема Office"), taqdimot uchun tanlangan til (masalan, русский) kabi taqdimot haqida dinamik (o'zgaruvchan) ma'lumotlar keltiriladi.

Bundan tashqari, bu satrda ko'r qo'llaniladigan tugmali buyruqlar o'matilgan. Oynadagi slayd ko'tinishlarini oddiy (**Обычный** tugmasini bosish orqali), slaydlarni saralash (**Сортировщик слайдов** tugmasi bilan), o'qish rejimiga (**Режим чтения** tugmasi bilan) o'tkazish mumkin.

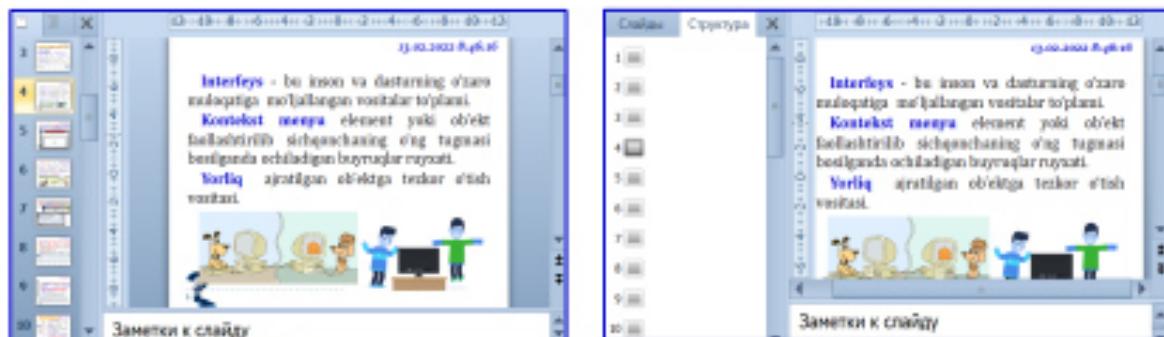
Показ слайдов tugmasi orqali taqdimotni namoyish qilish, **Масштаб** tugmasi markerini chap va o'ng tomonlarga siljitish orqali slaydlarning oynadagi o'lchamlarini o'zgartirish mumkin.

5.2. PowerPointda taqdimotlar tuzishda Главная ва Вставка vkladkalarining buyruqlarini qo'llash

5.3. Taqdimotlarga grafiklar, obyektlar joylashtirish. Taqdimotni jixozlash va boshqarish. Animatsion jarayonlarni tashkil etish va o'rnatish. Taqdimotlarni sozlash va namoyish etish bilan ishslash tenologiyalari

Ilova **Главная вкладка** faol bo'lgan holatda yuklanadi. Asosiy ish sohasini chap tomonidagi panel **Слайды** va **Структура вкладок**dan iborat.

Сайды вкладка slaydlari – miniatyura ko'rinishdagi eskizlardan iborat bo'lib, ular kerakli slaylarga tez o'tishni ta'minlaydi. **Структура вкладка** sida slaydlar tarkibi kichik o'lchamlarda ko'rsatiladi. O'ng tomonidagi panel taqdimotning ish sohasi – slayd deb yuritiladi. Taqdimotga oid barcha ishlar slaydning ish sohasida amalga oshiriladi.

1. Tuziladigan taqdimotga yangi slaydlar qo'shish uchun **Вставка вкладка**idan **Создать слайд** buyrug'i beriladi. Slayd maketlarini tanlash yoki ularni o'zgartirish uchun **Макет вкладка**si buyruqlari qo'llaniladi.

2. **Вставка вкладка**ni **Таблица** buyrug'i bilan joriy slaydga jadvallar o'matiladi. Buning uchun **Вставить таблицу**, **Нарисовать таблицу** va **Таблица Excel** buyruqlari qo'llaniladi. **Рисунок** buyrug'i bilan slaydga kompyuteridagi rasmlar o'matiladi. Bu buyruq berilganda ekranga **Вставка рисунка** muloqat oynasi ochiladi. Undan kerakli rasm tanlanib **OK** tugmasini bosiladi.

3. **Картинка** buyrug'i bilan slaydlarga multimediya ob'ektlarini, ya'ni illustrasiyalar, fotografiyalar, video, tovushli fayllar o'matiladi. Foydalanuvchi kompyuteridan kerakli fayllarni qidiruvlarini amalga oshirish mumkin.

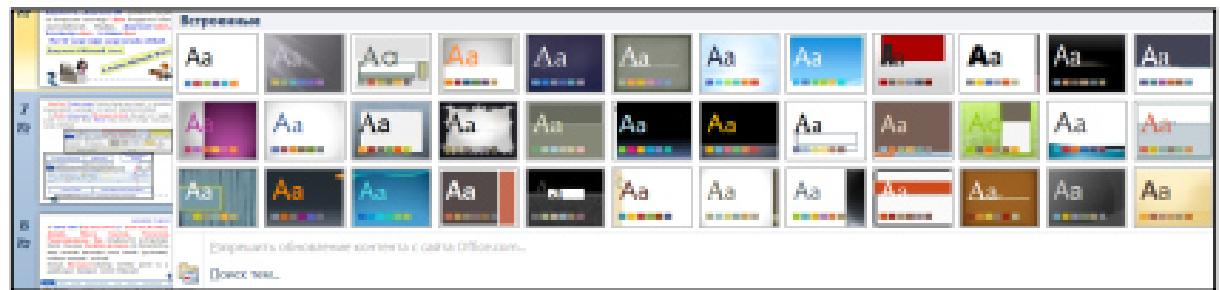
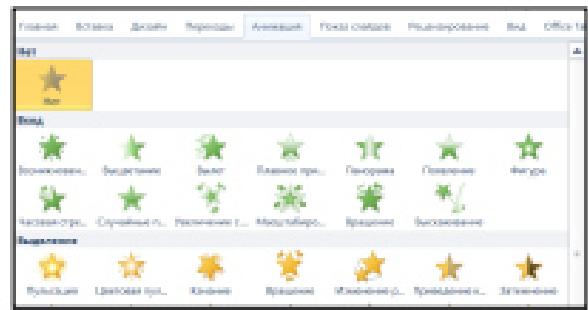
4. **Снимок** buyrug'i bilan kompyuteridagi ob'ektlar suratga olinib slaydga o'matiladi. Ob'ektni kerakli qismini ajratib suratga olish uchun **Вырезка экрана** buyrug'i qo'llaniladi.

5. Slaydga turli xil geometrik ob'ektlar figuralarini o'matish **Фигуры**, "akilli" rasmlar **SmartART**, diagrammalar tuzish **Диаграмма** buyruqlari vostalarini bilan amalga oshiriladi.

6. Slaydlarga: vaqt va sanalarni (**Дата и время** buyrug'i bilan), slayd nomerlarini (**Номер слайда**), formulalar yozish vostalarini (**Формула**), video tasvirlar (**Видео**) va ovozli (**Звук**) fayllarni o'matish mumkin.

7. Дизайн вкладки **Параметры страницы ва **Ориентация**** buyruqlari bilan slayd o'lchamlari va slaydini taqdim qilish (**книжная, альбомная**) formatlari o'matiladi. Slaydga dizayn yoki dizaynlar o'matish uchun taqdim qilinayotgan dizayn eskizlaridan keraklisi ajratilib sichqonchani chap klavishi bosish orqali amalgalashiriladi

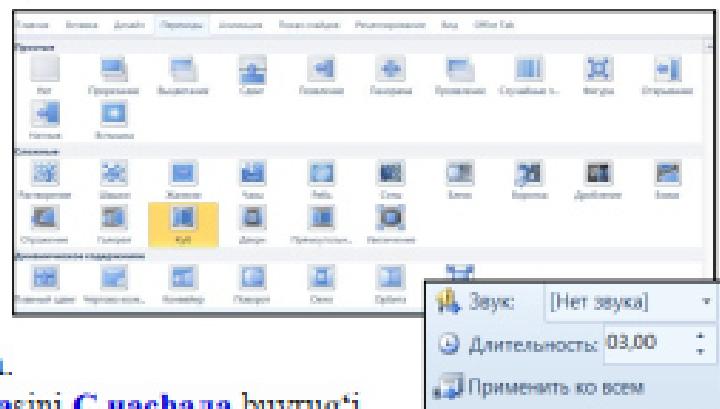

8. Цветы buyrug'i bilan bilan slaydlarga turli xil ranglar palitrasini o'matish, **Шрифты** bilan shriftlarni tanlash va **Эффекты** buyrug'i bilan effektlar o'matiladi

9. Переходы вкладки **Переходы** buyrug'i bilan taqdimotni bir slaydidan navbatdagisiga o'tishda taqdim qilinadigan galleriyani "O'tish effektlari"dan foydalananiladi. O'tish effektlari **Простые** (оддий), **Сложные** (мураккаб) ва **Динамическое содержимое** (Dinamik mazmun) kabi kategoriyalarga bo'linadi.

Просмотр buyrug'i bilan o'matilgan o'tish effekti ko'zdan kechiriladi.

Shuningdek slaydlar o'tishlarga vaqt belgilash (**Длительность** buyrug'i), tovushlar o'tnatish (**Звук**) mumkin.

Звук: [Нет звука]
Длительность: 03.00
Применить ко всем

10. Показ слайдов вкладки **С начала** buyrug'i bilan taqdimotni bir-boshidan, **С текущего слайда** buyrug'i taqdimot slaydini ajratilgan qismidan boshlab namoyish qilish mumkin

5.3. PowerPointda taqdimotlar tuzish

Файл вкладкаидан **Создать** (Tuzish) buyrug'i beriladi. Ochiladigan oynani **Доступные шаблоны и темы** (Murojaatli shablolar va mavzular) panelida:

Новая презентация (Yangi taqdimot) va **Создать** buyrug'i berilsa yangi taqdimot xuijati yuklanadi.

Последние шаблоны(So'ngi shablonlar) papkasida keyingi yuklangan taqdimot shablonlari keltiriladi. Bu shablonlarni yuklash ketma-ketligi:

Файл вкладкasi ► **Создать** buyrug'i ► **Доступные шаблоны и темы** paneli ► **Последние шаблоны** раккasi ► **Shablonlar ro'uhati** (kerakli taqdimot fayli tanlanadi, masalan, **Презентация нового учебного года** (Yangi o'quv yili taqdimoti)) ► **Создать (Загрузить)** buyrug'i;

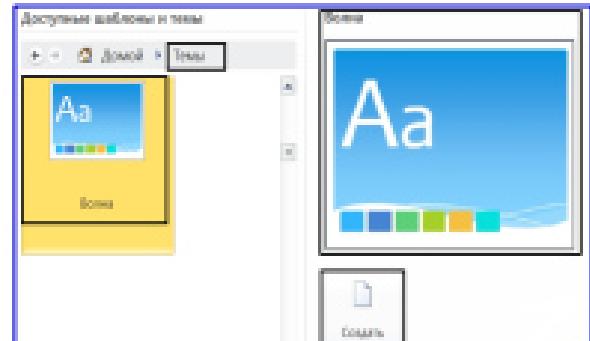
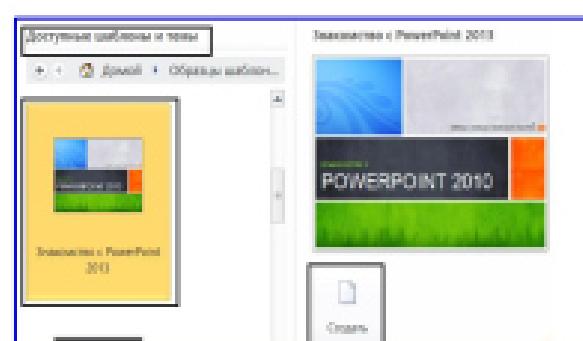
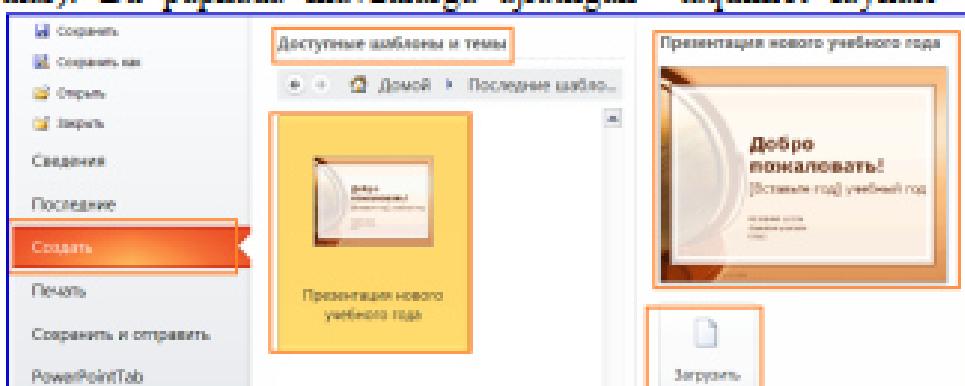
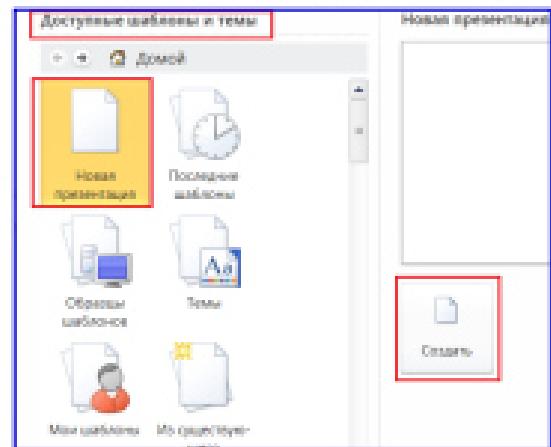
Образцы шаблонов (Shablon namumalari) - Bu раккада tayyor taqdimotlar shablonlari keltiriladi.

Bu shablonlardan foydalanish quyidagi ketma-kethlikda amalga oshiriladi:

Файл ► **Создать** buyrug'i ► **Доступные шаблоны и темы** paneli ► **Последние шаблоны** раккasi ► **Тақдимотлар ро'ухати** (kerakli taqdimot fayli tanlanadi, masalan, **Знакомство с PowerPoint** (PowerPoint 2010 bilan tanishuv)) ► **Создать (Загрузить)** buyrug'i.

Темы (Mavzular). Bu раккада mavzularga ajratilgan taqdimot fayllari keltiriladi. Unda mavzu va mavzuga oid dizaynga ega taqdimotlar ro'uhati taqdim qilinadi.

Файл ► **Создать** ► **Доступные шаблоны и темы** ► **Темы** раккasi ► **Shablonlar** ro'uhatidan, kerakli taqdimot fayli tanlanadi (masalan, **Волна** (To'lqin)) faollashtiriladi ► **Создать** buyrug'i beriladi.

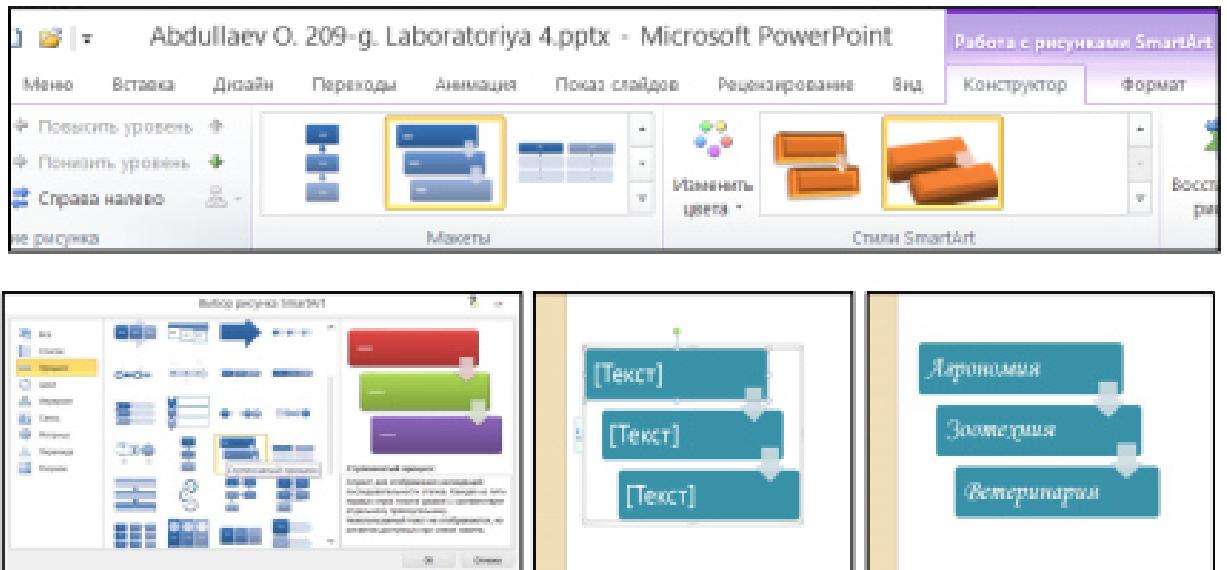

Мои шаблоны (Mening shablonlarim) ракkasida – joriy kompyuterda foydalanuvchilar tomonidan qo'llangan taqdimot shablonlari saqlanadi.

SmartArt buyrug'i

1) Bu buyruqning vazifasi taqdimotlar bilan taqdim qilinadigan axborotlarni vizual tasavvur qilish imkoniyatini beradigan grafik obyektlarni slaydlarga o'matishdan iborat. Bu grafik obyektlar grafik ro'yxatlar va jarayonlar sxemalari yoki nisbatan murakkab bo'lgan Bosh diagrammalari va tashkiliy diagrammalardan iborat bo'lishi mumkin. Tatmlangan slaydda SmartArt buyrug'i berilganda ekranga Выбор рисунок SmartArt (SmartArt tasvirini tanlash) muloqot oynasi ekranga chiqariladi. Bu buyruq oynasi uchta paneldan tashkil topgan:

2) Выбор рисунок SmartArt muloqot oynasini chap tomonida grafik

obyektlari guruh nomlarini ro'yxati (**Беc, Список, ... , Рисунок**) keltiriladi. Masalan, bu ro'yxatdan **Процесс** (Jarayon) faollashtirilsa oynaning ikkinchi panelida Процессга mansub grafik obyektlarning tasvirli eskizlari chiqariladi. Bu tasvir eskizlaridan keraklisi foydalanuvchi tomonidan ajratilib faollashtirilsa (masalan, **Ступенчатый процесс** - Zinasimon jarayon) oynaning o'ng tomonidagi panelda tanlangan obyektning slaydga qo'yiladigan ko'rinishi akslantiriladi.

3) Выбор рисунок SmartArt muloqot oynasidagi ro'yxatdan **Списокни** eskizli tasvirlardan **Ступенчатый процесс** - Zinasimon jarayonni tanlab oynadan **OK** tugmasini bossak, slaydga tanlangan obyektning jadvali o'matiladi.

Nazorat savollari

1. Taqdimot deganda nimani tushunasiz?
2. Animatsiya nima?
3. PowerPoint interfeysi denanda nimani tushunasiz?
4. Taqdimotni asosiy ob'ekti nima?
5. Illovani yuklash qanday amalga oshiriladi?
6. Taqdimot fayli kompyuter xotirasida qanday kengaytma bilan yoziladi?

Misol keltiring

7. Illova lentasi qancha vkladkalardan iborat?

